

Vaher metsas ja pargis

REIN SANDER

Harilikul vahtral on palju ilusaid punaselehiseid sorte, kogu suve köidab pilku ka põldvahtra nahkjalt läikiv lehestik.

Lumi pole veel sulamagi hakanud ning kevadest annavad märku ainult mõned varased pajuurvad, kui vahtratüves mahl juba liikuma hakkab.

Mahla saame jooksutada siiski ainult vanematest tüvedest, mille läbimõõt juba kolmekümne sentimeetri ringis, nooremad puud kurnab selline mahlavõtt ära.

Meil on mahlapuu harilik vaher (*Acer platanoides*), Põhja-Ameerikas jooksutatakse magusama mahla suhkruvahtrat (*A. saccharum*). Kanada vahtrasiirupit on meilgi müügil. Odavam meenutab maitset tavalist peedisiirupit, mida maaperedes peale sõda keedeti, kuid on saada ka häid ja puhta maitsega sorte.

Vahtra värvimängud

Harilik vaher hakkab öitsema juba maikuu algupoolel, enne lehtimist. Eriti ilusad on vabalt kasvavad korrapärase võraga puud, mis värvuvad üleni kuld kollaseks.

Väga kenad on ka vahtra punaselehised sordid, nagu 'Schwedleri', mille kevadvärvus on nii lõõskavalt punane, et sellega ei suuda võistelda isegi vahtara enese sügispuna.

'Schwedleri' on vana ja tuntud sort, mida meil kasvab paljudes parkides. Natuke tagasihoidlikum on 'Reitenbachii' oma kevadise punakaspruuni ja suvel pruunika lehestikuga.

Suhkruvahtra püramiidvormi 'Pyramidale' oks septembri alguses Olustvere pargis.

Mai lõpul hakkab punaselehise vahtra 'Schwedleri' kevadvärv tuhmuma. Pildil puu Jämejalas.

Päris mustjaspunast tumedat tooni säilitab kogu suve 'Crimson King'. Tugevat punast tooni on ka sordid 'Crimson Sentry', 'Royal Red' ja 'Faassens's Black'.

Punaselehiseid sorte leiab meie puukoolidest päris heas valikus. Neile pakub ilusat kontrasti sort 'Drummondii', mille lehtedel on lai (kollakas)valge, puhkemisel õrnroosa serv. Ka see sort on tuntud juba üle saja aasta, kuid meil ikka harv.

Enamik hariliku vahtra sorte kasvab aja jooksul suurteks puudeks, mis koduaeda hästi ära ei mahu. Muidu-

gi talub vaher hästi kärpimist, aga lõpuks kipub see töö (ja puu ise kah) ikka üle pea kasvama.

Sooja aia vaher

Soojemas koduaias võib katsetada hoopis põldvahtra kasvatamist. Põldvaher (*A. campestre*) kasvab meil enamasti mõne meetri kõrguse põõsana, sest on sisemaal natuke talvekartlik.

Suuremaks puuks võib ta kasvada saartel ja Lääne-Eestis mere ääres. Õied ei ole küll nii ilusad kui harilikul vahtral, kuid nahkjalt läikiv lehestik köidab pilku kogu suve. Sügisel värvub lehestik mahedalt kollakasroheline. Põldvaher sobib ka parki põhjatuulte eest kaitstud kohta.

Väiksemas aias võiks katsetada ka mõnda madalamat sorti. 'Postelense' noored lehed on kuld kollased (hiljem värvus tuhmub), sort kasvab 2–3 m kõrguseks põõsaks.

Umbes sama kõrgeks saab ka väikeste lehtedega sort 'Nanum'. Soojema kliimaga Lätis hinnatakse ka puhkedes veripunaste lehtedega sorti 'Schwerinii' ja punakatoonilist, suvel rohekasvalget 'Carnivali'.

Mitmetüveline põldvaher Türi kiriku ees.

REIN SANDER